

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.03.101>
УДК 35.01:351.84

Оксана БОРОДІНА, канд. наук з держ. упр., член-кор. Академії економічних наук України,
старший науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального співробітництва
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0001-7469-9529)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Ключові слова: соціально-економічна інфраструктура, територіальна громада, місцевий рівень, реконструктивний розвиток.

Статтю присвячено розгляду теоретичних підходів і методичного контенту оцінки стану соціально-економічної інфраструктури на регіональному та місцевому рівнях. Розглянуто теоретичні напрацювання, що дало змогу визначити взаємозв'язок складових функціонального навантаження соціально-економічної інфраструктури, надати схематичну послідовність аналізу стану інфраструктури територіальних громад. Вивчено численні методики оцінювання розвитку інфраструктури з урахуванням використаних показників і методів математичного моделювання, що допомогло констатувати їхні переваги та недоліки. Результатом дослідження стали рекомендації для розробки комплексного економіко-правового механізму оцінки впливу соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток, який є нагальним в умовах воєнно-повоєнного розвитку національної економіки.

Вступ. Два з половиною роки повномасштабного вторгнення росії призвели до катастрофічних руйнувань місцевої інфраструктури українських громад. Об'єктивними є складнощі з коректним оцінюванням збитків, з огляду на продовження бойових дій і на той факт, що деякі населені пункти досі перебувають під окупацією. Аналіз статистичних даних обласних військово-цивільних адміністрацій дає змогу говорити про сотні тисяч зруйнованих інфраструктурних об'єктів. Найбільш постраждалим у місцевій соціально-економічній інфраструктурі некритичного характеру є житлово-комунальний сектор, зокрема житлові будинки, промислові об'єкти, торгівля, транспортна інфраструктура, сільське господарство. Найкритичніші збитки зафіксовані в окупованих регіонах та областях, де нині тривають активні бойові дії: Донецька, Луганська, Харківська, Запорізька, Херсонська області [1].

Відповідальність за повоєнне відновлення соціально-економічної інфраструктури буде розподілена між стейкхолдерами залежно від

Цитування: Бородіна О. Теоретичні та методичні підходи до оцінки впливу соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток. *Економіка та право*. 2024. № 3. С. 101—115. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.03.101>

функціонального спрямування їхньої діяльності. Так, відновлення критичної інфраструктури цілком входить до орбіти діяльності конкретно визначеного кола державних інституцій. Водночас відновлення місцевої інфраструктури некритичного значення — сфера потенційної синергетичної співпраці органів місцевого самоврядування, приватних структур, бізнесу тощо. В умовах адміністративної та фінансової децентралізації, коли основна частина фінансів і повноважень зосереджена на місцях, саме від якісно спланованого реконструктивного розвитку місцевої соціально-економічної інфраструктури залежить стійкість і безпека держави, функціонування економіки та суспільства.

Варто констатувати, що соціально-економічна інфраструктура найзначніше впливає на потенціал відтворення у регіонах і територіальних громадах, повоєнний реконструктивний розвиток і підвищення якості життя населення. Аналіз такого впливу повинен відбуватись на основі ґрунтового та детального дослідження актуальної законодавчої бази, теоретичних та методичних підходів до оцінки стану і розвитку соціально-економічної інфраструктури на регіональному та місцевому рівнях. Необхідним також є огляд і аналіз світового досвіду з досліджуваного питання для покращення якості розробки локальних методик місцевого розвитку. Нагальною зараз є необхідність упровадження теоретико-методологічних напрацювань до процесу стратегування та планування регіонального і місцевого розвитку у воєнно-повоєнних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні розробки процедур оцінки стану та розвитку соціально-економічної інфраструктури на місцях перебували в центрі уваги багатьох вітчизняних та іноземних науковців, практиків, інституцій. Серед них можна особливо виділити праці О.М. Алімова, Б.М. Данилишина, Ю.З. Драчука, С.П. Іванюти, В.В. Микитенко, М.К. Орлатого, В.К. Савчука, Ю.І. Савченка та ін. [2—7].

Сучасні наукові дослідження є багатоаспектними та мають прикладний характер. Так, наприклад:

- І.О. Абрамова виконала аналітичне дослідження розвитку соціально-економічної інфраструктури регіонів з точки зору кризовості [8];

- С.І. Боднар, О.В. Гринько, В.П. Дубіщев як об'єкт дослідження розглядали соціально-економічну інфраструктуру переважно сільських територій, зосереджуючи увагу саме на розробці методик оцінки впливу [9—11];

- центром уваги досліджень М.В. Панько та О.А. Подік був розвиток регіональної інфраструктури [12, 13];

- інноваційну складову у розвитку соціально-економічної інфраструктури регіону вивчали Л.Г. Чернюк, Т.В. Пепа [14];

- украї актуальним і прикладним є дослідження В.В. Микитенко щодо повоєнного відновлення та розвитку критичної інфраструктури України [15];

- одним із цікавих досліджень, виконаних до повномасштабного вторгнення, є методика визначення впливу соціально-економічної інфраструктури на місцевий розвиток, розроблена Поліським фондом міжнародних та регіональних досліджень у співпраці з Представництвом Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні (2017) з точки зору пріоритетності модернізації національної економіки. В умовах повоєнного розвитку це набуває неабиякої актуальності [16].

Попри визнання останніх законодавчих ініціатив з досліджуваної тематики, а також відповідних наукових і практичних напрацювань, варто зазначити брак комплексних сучасних аналітичних досліджень, зокрема світового досвіду, щодо оцінки взаємовпливу соціально-економічної інфраструктури і розвитку територіальних громад. У практичній площині громадам і регіональним органам влади бракує прикладного методичного інструментарію для оцінювання впливу відновлення соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток у контексті воєнно-повоєнної економіки для ефективного стратегування. Тому **метою статті** є аналізування, деталізація, узагальнення та систематизація теоретико-методичних підходів до оцінювання стану та розвитку соціально-економічної інфраструктури некритичного значення на регіональному та місцевому рівнях для подальшої методичної допомоги громадам у організації процесу воєнно-повоєнного відновлення.

Результати дослідження. Сучасний воєнний, а особливо повоєнний реконструктивний розвиток некритичної соціально-економічної інфраструктури визначає її преференційний

Рис. 1. Етапи посткризового розвитку соціально-економічної інфраструктури некритичного значення
Джерело: авторська розробка на основі [1, 4, 7, 15, 16, 18].

вплив на відновлювальний потенціал регіонального та місцевого рівнів. Варто також вказати на функціональну сутність соціально-економічної інфраструктури як важливої підсистеми господарського комплексу і наявність відповідного потенціалу (сукупність матеріально-технічних, організаційних, кадрових, фінансових, інформаційних ресурсів) для забезпечення діяльності відтворювального контуру відповідної території [17].

Третій рік функціонування української економіки в умовах російсько-української війни позначився суттєвими трансформаціями у взаємодії регіональних та місцевих економічних агентів, а також кардинальними змінами в регіональному економічному ландшафті. Ці факти вимагають зміни у принципах формування ефективної та прозорої політики відновлення, ухвалення відповідної законодавчої рамки для забезпечення повоєнної економічної відбудови.

З огляду на сучасні геополітичні тенденції та територіальні особливості України розвиток у повоєнних умовах соціально-економічної інфраструктури як критичного, так і не-

критичного значення повинен орієнтуватись на забезпечення безпекової складової розвитку економіки та сталого функціонування господарського комплексу.

Необхідні етапи посткризового розвитку соціально-економічної інфраструктури некритичного значення показані на рис. 1.

Актуальний процес розробки нормативної бази комплексного підходу до повоєнного реконструктивного розвитку економіки є розбалансованим, оскільки для критичної інфраструктури ухвалено актуальні нормативні акти, зокрема Закон України від 16.11.2021 № 1882-IX [19] «Про критичну інфраструктуру» та декілька відповідних підзаконних нормативних актів [20—22]. Але стосовно соціально-економічної інфраструктури некритичного значення процес є неузгодженим. Станом на сьогодні бракує *нової національної архітектури планувальних документів*, які б охоплювали бюджетне, стратегічне та *просторове планування*. Наслідком цього є відсутність у громадах документальної та функціональної узгодженості, що в умовах крайнього браку кадрового ресурсу може становити загрозу для місцевого розвитку.

Систематизуючи напрацювання щодо оцінювання стану та розвитку місцевої соціально-економічної інфраструктури як теоретичного підґрунтя цього дослідження, слід починати з розгляду теоретичних аспектів застосування категорії «інфраструктура». Це доцільно ще й з огляду на той факт, що докорінні суспільні трансформації провокують і зміну науково-категоріального апарату. Так, походження терміна «інфраструктура» — латинські слова *infra* (під чимось, низько, нижче) та *struktura* (будівля, будівництво, споруда, комунікація) зумовили його початкове преференційне використання у військовій та будівельній сферах. Наукове ж використання цієї дефініції відзначено вузьким розумінням у споріднених галузях.

Уже у 1960-х роках із змінами у технологічному рівні суспільства відбулись зміни в досліджуваній категорії, а термін «інфраструктура» почали використовувати у логістиці та телекомунікації.

Термінологічно дефініція «інфраструктура» має довгий шлях становлення у наукових і практичних колах, але так і не знайшла єдиного загальноприйнятого визначення. Так, національні джерела схильні визначати її як цілісну систему / підсистему національного народно-господарського комплексу. Водночас зарубіжні науковці та практики визнають її галузеву спрямованість. Сьогодні інфраструктура як

об'єктивне суспільне явище може мати різноманітні трактування та бути класифікована за різними ознаками, а саме:

- за галузями управлінської діяльності (фінансова, інституційна, інформаційна, екологічна, технологічна інфраструктура);
- за напрямками економічної теорії;
- за видами ринків (ринок праці, ринок капіталів тощо).

Деякі дослідники [8, 10, 11] обмежуються поділом інфраструктури лише на виробничу (жорстку, *hard infrastructure*, побудовану інфраструктуру) та соціальну (*soft infrastructure*, інфраструктуру людського капіталу). Інші [23] класифікують інфраструктуру так:

- *виробнича* — сукупність національних економічних одиниць (агентів), робота яких забезпечує нормальне функціонування виробничого процесу, а також відтворення матеріальних і трудових ресурсів;
- *соціальна* — сукупність національних економічних одиниць (агентів), робота яких забезпечує нормальну життєдіяльність населення;
- *ринкова* — сукупність національних економічних одиниць (агентів), робота яких забезпечує ефективну діяльність і розвиток галузей ринкової економіки.

Наукова класифікація є одним із методів детермінування поняття, уточнення його ознак та відображення специфіки досліджуваної дефініції. Систематизація наукових підходів до

Таблиця 1. Систематизація наукових підходів до визначення соціально-економічної інфраструктури

Джерело	Сутність терміна «соціально-економічна інфраструктура»
Г.Д. Грозов [23]	Об'єкт державного управління, що являє собою поєднання соціальної складової інфраструктури, яка забезпечує життєдіяльність та відтворення кадрового потенціалу, та економічної складової інфраструктури, що забезпечує функціонування суб'єктів господарювання в економічній системі
В. Юрківський [24]	Соціально-економічна інфраструктура є складовою частиною соціальної інфраструктури. Водночас у сфері матеріального виробництва значну увагу дослідник приділив сфері обслуговування на рівні регіону, розглядаючи інфраструктуру саме в цьому контурі відтворення
Button Kenneth, Cain P.L. [25]	Припустили, що сукупність соціальної та економічної інфраструктур можна поєднати в єдиний напрям дослідження — соціально-економічну інфраструктуру, окресливши відокремлену науково-дослідницьку категорію
А.С. Гальчинський, В.М. Геєць [26]	У діалектичній єдності соціально-економічної інфраструктури віддають перевагу чинникам економічного зростання, серед яких виділяють: надважливі елементи систем життєзабезпечення населення, логістики, інженерних споруд, іригаційних комунікацій. Основною властивістю цих систем називають фактор масштабу

Джерело: авторська розробка на основі [23–26].

Рис. 2. Взаємозв'язок складових функціонального навантаження соціально-економічної інфраструктури

Джерело: авторська розробка на основі [17, 27].

визначення саме соціально-економічної інфраструктури проілюстрована у табл. 1.

Отже, варто констатувати, що сьогодні відсутні чіткі організаційні межі категорії соціально-економічної інфраструктури. З часом були трансформовані також теоретичні підходи щодо визначення *функціонального навантаження соціально-економічної інфраструктури* через зміщення акцентів з функції виняткового забезпечення умов для комплексного розвитку територій до функції регулювання економіки завдяки регулюванню відтворювального процесу як на макро-, так і на мезо- та місцевих рівнях [27]. Рівноважність і взаємозв'язок складових функціонального навантаження соціально-економічної інфраструктури представлено на рис. 2.

Вважаємо своєчасним і доцільним на цьому етапі функціонування національного, регіональних і місцевих народногосподарських комплексів (у кризових умовах розбалансованості, але водночас і підготовки до повоєнного масштабного відновлення із залученням усіх джерел фінансування) доповнити наведену вище схему ще однією актуальною та доцільною функцією соціально-економічної інфраструктури, а саме *інноваційно-інвестиційною*.

З огляду на аналіз досліджень щодо структури, ознак і функцій соціально-економічної інфраструктури громади, схематично її представлено на рис. 3.

Нагальною нині є потреба розробки сучасного та ефективного *гайду* — *комплексного економіко-правового механізму такого відновлення соціально-економічної інфраструктури з*

показниками аналізу та оцінювання. Механізм має ґрунтуватись на теоретичних і методичних підходах до оцінювання стану та розвитку інфраструктури на місцях, а також забезпечувати її функціонування у воєнний і повоєнний період.

Водночас систематизація наведених теоретичних розробок і авторські аналітичні дослідження дають змогу сформулювати покрокову схематичну послідовність аналізування стану соціально-економічної інфраструктури на регіональному та місцевому рівнях (рис. 4).

Теоретичний процес декомпозиції проблеми на першому етапі, з подальшим аналізом, формуванням масиву показників та узагальненням результатів, потребують практичного методичного інструментарію. Для вироблення адекватної методики прикладного значення та застосування громадами в Україні необхідно систематизувати методичні підходи до оцінювання стану та розвитку інфраструктури на місцях, які були виконані як закордонними, так і вітчизняними науковцями.

Ефективне функціонування та сталий розвиток соціально-економічної інфраструктури є сферою відповідальності та спільних інтересів багатьох стейкхолдерів та інституцій. Для забезпечення ефективності та доцільності такої співпраці у контексті воєнно-повоєнної економіки громади повинні мати комплекс показників впливу відновлення соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток.

Його нагальна потреба зумовлена сучасними суспільними процесами — підготовкою до ухвалення законопроекту «Про засади віднов-

Рис. 3. Структурно-функціональна схема соціально-економічної інфраструктури громади
Джерело: авторська розробка на основі [23, 33].

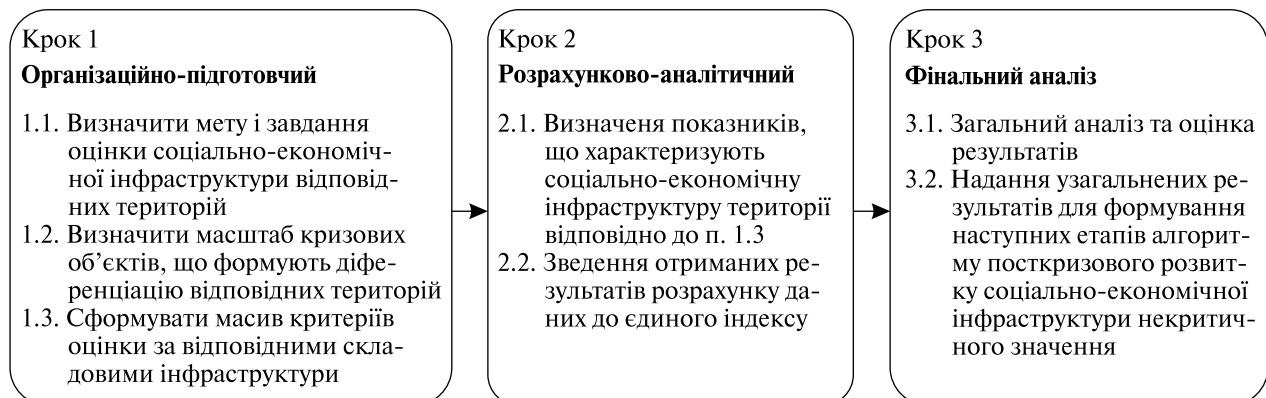

Рис. 4. Схематична послідовність аналізування стану соціально-економічної інфраструктури на регіональному та місцевому рівнях
Джерело: авторська розробка.

лення України», створення та функціонування системи *DREAM*, принципами повоєнного відновлення — *будуй краще, ніж було та всі бачать все* [28]. Водночас він повинен урахувати системні виклики відсутності статистичної інформації, макроекономічну та політичну невизначеність розвитку прифронтових тери-

торій і тих, де тривають активні бойові дії, а також постійне збільшення обсягів руйнувань.

Комплексний гайд повинен базуватись на систематизованих та узагальнених методичних підходах до оцінки розвитку місцевої соціально-економічної інфраструктури, а також передбачати варіативність для реагування

на виклики сучасного періоду, що дасть змогу раціонально використовувати обмежені фінансові ресурси для задоволення потреб населення та виробництв у громадах, а також забезпечить інноваційну складову, формування ресурсного та кадрового потенціалу.

Останніми десятиліттями вітчизняні науковці напрацювали певний **методичний контент щодо оцінювання розвитку регіональної інфраструктури**, здебільшого концентруючись на соціальній інфраструктурі. Оцінка ж рівня розвитку соціально-економічної інфраструктури регіонів та громад залишається недостатньо дослідженою темою.

Серед останніх досліджень варто згадати роботи групи вчених Луганської філії ДУ «Інститут економіко-правових досліджень ім. В.К. Мамутова НАН України» [29, 30], які присвячені розробці системи показників виконання місцевих бюджетів і спроможності громади у воєнний та повоєнний періоди (на прикладі Луганської та Донецької областей). Водночас постає нагальна потреба вироблення універсальної методики оцінювання для територій, визначених наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій від 22.12.2022 № 309, а саме: Донецька, Херсонська, Запорізька, Миколаївська, Київська, Сумська, Харківська, Чернігівська, Дніпропетровська, Одеська й Житомирська області.

Зазначаючи масштабність, варіативність, ґрунтовність та об'єктивну доцільність сучасних досліджень на момент їх публікації, слід підкреслити, що загальним сценарієм для згаданих методик оцінки є виокремлення показників (або груп показників), які відображають систему. Відтак обчислюється інтегральний показник, відповідно до якого здійснюється ранжування. Традиційним є використання показників статистичних відомств (центрального або регіональних рівнів), водночас спостерігається випадковий вибір таких показників (або їх групування).

Цікавим і корисним є досвід науковців з країн-сусідів, що мають конвергентний тип місцевого самоврядування та схожий регіональний розподіл, зокрема з Польщі. Так, 2016 р. **Маріола Хржановська та Ніна Дрейсрська** виконали дослідження «Оцінка соціально-економічного розвитку гмін Мазовецького воєводства з використанням методів багатовимірного ста-

тистичного аналізу» [31]. Інноваційними та такими, що заслуговують на увагу, є два їхні результати:

- дослідникам вдалось пов'язати процеси прогресивної глобалізації як синтезувального явища зі стратегуванням місцевого розвитку;
- для оцінювання соціально-економічного розвитку гмін вони запропонували використовувати два методи багатовимірного статистичного аналізу — *індекс відносного рівня розвитку (індекс BZW)* та синтетичний показник, який обчислюється за допомогою *методу нульової стандартизації*.

Так, *алгоритм BZW* передбачає відсутність еталону (точки відліку), а також те, що кожна з k змінних нормалізована та має стимулювальний характер. Тоді міру можна розрахувати за формулою:

$$W_i = \frac{\sum_{j=1}^k p_{ij}}{\sum_{j=1}^k \max\{p_{ij}\}}, \quad (1)$$

де p_{ij} — значення j -ї допоміжної змінної для i -го об'єкту, що визначена формулою:

$$p_{ij} = z_{ij} + \left| \min\{z_{ij}\} \right|, \quad (2)$$

де z_{ij} — нормалізоване значення змінної X_j для i -го об'єкта, $i=1, \dots, n$:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{\bar{j}}}{s_j}, \quad (3)$$

де x_j та s_j — відповідно середнє арифметичне та стандартне відхилення для змінної X_j .

Значення показника w_i варіює у межах $[0, 1]$. Чим більший показник, тим кращим є об'єкт за цим критерієм.

Синтетичний показник, обрахований за методом нульової стандартизації на основі набору змінних — *стимуляторів (S)* або *дестимуляторів (D)*. Далі польські дослідниці проранжували гміни Мазовецького воєводства за обома показниками за 2007 та 2013 рр., а на наступному етапі для кожного показника виділили три групи гмін: з низьким, середнім і високим рівнем розвитку. Для аналізу була використана така інформація (базові показники розвитку інфраструктури):

- демографічне навантаження (населення непрацездатного віку на 100 осіб працездатного віку);

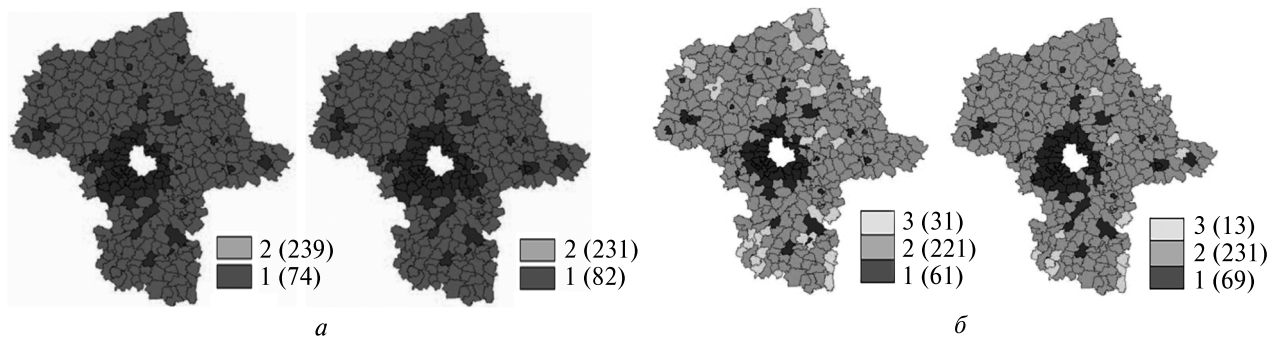

Рис. 5. Розподіл гмін Мазовецького воєводства за рівнем розвитку соціально-економічної інфраструктури, обрахований за методом *BZW* (а); розподіл гмін Мазовецького воєводства за рівнем розвитку соціально-економічної інфраструктури, обрахований за методом нульової стандартизації (б)

Джерело: [31].

- відсоток дітей 3—5 років, які отримують дошкільну освіту;
- частка зареєстрованих безробітних у складі населення працездатного віку;
- кількість підприємницьких фізичних осіб на 1000 жителів (приватний сектор);
- кількість комерційних компаній на 1000 жителів (приватний сектор);
- кількість комерційних компаній з іноземним капіталом на 1000 жителів (приватний сектор);
- кількість фондів, товариств і громадських організацій на 10 тис. мешканців;
- кількість зданих квартир на 10 тис. мешканців;
- кількість користувачів системою водоканалу, у відсотках від загальної кількості населення.

У результаті, на основі ранжування, яке за обома показниками практично збіглось, вдалось побудувати просторовий розподіл гмін воєводства відповідно до рівня розвитку соціально-економічної інфраструктури. Це допомогло унаочнити преференційний вплив міста Варшави на динамічний розвиток найближчих гмін (рис. 5 а, б).

Висновки, які було зроблено на основі дослідження:

1. Така діагностика може стати основою для здійснення подальших ініціатив у межах політики розвитку регіону. Наприклад, якщо пріоритетом регіональної влади було нівелювати розбіжності всередині воєводства, описаний аналіз міг би стати заохоченням для активнішої підтримки слабших одиниць із державних коштів.

2. Розширення групи гмін із найвищим рівнем розвитку вглиб воєводства є бажаним процесом, оскільки свідчить про поширення ім-

пульсів розвитку, що відбуваються в центрі регіону, та виправдовує її підтримку, такі гміни стають центрами росту.

Подібна система додаткових показників, стимуляторів та дестимуляторів, тобто показників покращення чи погіршення загальної оцінки спроможності громади, була запропонована Головою товариства дослідників України Павлом Остапенком. Система слугує доповненням до Методики формування спроможних територіальних громад, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214. Проте бачення стимуляторів / дестимуляторів обмежено лише діагностикою стану фінансової забезпеченості громади, а саме трьома показниками:

- індекс доходів бюджету громади — стимулятор;
- частка витрат на оплату праці загальнодержавних функцій (місцеве самоврядування) від дохідної частини бюджету — дестимулятор;
- співвідношення базової дотації до загального обсягу бюджетних надходжень — дестимулятор [32].

Як базові показники розвитку інфраструктури запропоновано кількість у громаді:

- закладів загальної середньої освіти I—III ступенів;
- закладів дошкільної освіти;
- центрів надання адміністративних послуг;
- пожежних депо;
- амбулаторій;
- закладів вторинної медичної допомоги.

Результатом аналізованого дослідження став алгоритм визначення неспроможних громад із подальшою пропозицією щодо об'єднання таких громад із суміжними. Громади, які за та-

кою методикою визнані спроможними, можуть отримувати підтримку з боку держави, інвесторів, міжнародних донорів.

Слід зазначити, що показники стимуляторів / дестимуляторів як додаткові показники досліджень інфраструктури користуються попитом серед сучасних українських учених. Так, О.А. Подік у власному дослідженні стану та розвитку соціальної інфраструктури розраховує деякі показники стимуляторів індексним методом:

$$I_k = \frac{P_i - P_{\min}}{P_{\max} - P_{\min}}, \quad (4)$$

де P_i , $P_{\max}$, $P_{\min}$ — значення i -го показника на досліджуваній території, а також його максимальне та мінімальне значення; I_k — індекс впливу цього показника на розвиток соціальної інфраструктури.

З використанням обрахованих індексів впливу по кожному з обраних показників у подальшому дослідник обраховує загальний рівень розвитку соціальної інфраструктури як суму його складових, скориговану ваговими коефіцієнтами:

$$I = \sum_{i=1}^k k_i I_i, \quad (5)$$

де I — сумарний рівень розвитку інфраструктури; I_i — показники впливу на окремі види інфраструктури; k_i — вагові коефіцієнти на кожний з видів інфраструктури.

Однак, на нашу думку, фактично сумарний індекс розвитку інфраструктури, який автор пропонує розраховувати за формулою (5), є статичним відображенням стану інфраструктури. Щоб показати динаміку впливу інфраструктури на місцевий соціально-економічний розвиток, а також на випуск продукції, слід вираховувати ΔI_i — динаміку цього показника та його вплив на Δ — розвиток виробництва для території.

Подібний підхід, а саме використання стимуляторів / дестимуляторів як індикаторів позитивних або негативних тенденцій розвитку, для оцінювання впливу інфраструктури на місцевий соціально-економічний розвиток використовує С.І. Бондар.

Вважаємо, що недоліком описаних методик є те, що під час експертного відбору показників та їх оцінювання може виникнути певна

суб'єктивна компонента. Також фінальний розрахунковий показник, заявлений як інтегральний, фактично є сумарним. Вірогідно, для уникнення подібних ефектів доцільним буде використання коефіцієнта конкордації, який урахує збіги або розбіжності в експертних оцінках.

О.І. Абрамова пропонує використовувати граничне відхилення відповідних показників соціально-економічного розвитку від середніх як одного з трьох критеріїв соціально-економічного розвитку території. Відхилення пропонується вираховувати через коригування середнього показника на коефіцієнт 0,75 для стимуляторів та 1,25 для дестимуляторів. Інші два критерії, запропоновані дослідницею, це:

- обсяг ВРП у динаміці як узагальнення стану соціально-економічного розвитку території;
- порогові значення безпеки соціально-економічного розвитку регіону, а саме: обсяг інвестицій в основний капітал, обсяг експорту / імпорту товарів і послуг, сальдо торгового балансу, кількість малих та середніх підприємств.

Як базові показники розвитку інфраструктури запропоновано розглядати:

- доходи населення на одну особу;
- рівень безробіття;
- навантаження на одну вакансію;
- кількість народжених та померлих;
- забезпеченість житлом;
- кількість злочинів.

Недоліком дослідження є те, що запропонована методика детермінації рівня кризовості місцевого соціально-економічного розвитку (як динамічної категорії) фактично є статичним відображенням її стану.

Одним із останніх досліджень стала згадана вище спільна робота ГО «Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень» та Фонду імені Фрідріха Еберта. Досліджено рівень розвитку інфраструктури 22 регіонів України (за винятком АР Крим, Донецької та Луганської областей), розроблені практичні рекомендації щодо їх фінансування. Роботу виконано 2017 р., базовим обрано 2015 р. Під час розрахунків не враховано рівень розвиненості інфраструктури досліджуваних регіонів. Загалом проаналізовано стан дев'яти регіональних підсистем за 49 базовими показниками розвитку інфраструктури.

1. Виробнича інфраструктура: транспортна складова; складова зв'язку; природоохо-

Рис. 6. Схема методики оцінювання розвитку інфраструктури у дослідженні ГО «Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень»

Джерело: авторська розробка на основі [16].

ронна (екологічна) складова; рекреаційна складова.

2. Соціальна інфраструктура: складова житлово-комунального господарства; освітня складова; медична складова; складова соціального забезпечення; культурна складова.

Показники вимірювали за статистичними даними вільного доступу. Зведення отриманих даних до єдиного індексу виконали через середню геометричну групових інтегральних індексів. Схематично методику оцінювання рівня розвитку інфраструктури цього дослідження показано на рис. 6.

Аналіз рівня розвитку інфраструктури дав змогу згрупувати регіони України за певними рівнями її розвитку, ранжувати регіони за найпроблемнішими інфраструктурними підсистемами у порядку зменшення, а також надати рекомендації для вживання відповідних заходів. Недоліками дослідження стали такі чинники: під час оцінювання стану інфраструктури показники за регіонами відрізнялись, також була асинхронність у роках. Зазначимо, що дослідження виконано перед повномасштабним вторгненням, тобто не відображає специфіку актуальної ситуації в країні.

О. Ляшенко удосконалив методики обрахування сумарного показника стану та рівня розвитку територіальної інфраструктури. По-

казник заявлений як інтегральний, запропоновано вираховувати його за такою формулою:

$$C_i = \frac{\sum K_{ij} \cdot W_{ij}}{n} + \frac{\sum K'_{ij} \cdot W'_{ij}}{n} \quad (6),$$

де K_{ij} — показник рівня розвитку i -го виду послуг у j -й громаді; K'_{ij} — показник доступності i -го об'єкта послуг у j -й громаді; W'_{ij} — вага i -го виду послуг у j -й громаді; W_{ij} — вага доступності i -го виду послуг у j -й громаді; n — кількість показників і показників доступності за умови, що підрахунок ведеться за неоднаковою кількістю.

Недоліком методики вважаємо те, що О. Ляшенко використав як показники розвитку інфраструктури кількість таких місцевих інфраструктурних об'єктів: школи, дитячі садочки, бібліотеки, клуби, заклади торгівлі та побутових послуг. Безумовно, ці об'єкти характеризують розвиток місцевої соціальної інфраструктури, хоч і не в повному обсязі, а також конкретно розвиток місцевих соціальних послуг, і не мають відношення до відновлення або розвитку виробництва.

Дослідження Л.Л. Сотниченко є дещо обмеженим за спрямованістю визначення інфраструктури території та спектром використання статистичних показників, оскільки вона використовує для аналізу статистику інформацію щодо валового регіонального продукту, чисельності населення, площі території та довжини доріг, однак зводить сутність регіональної інфраструктури до транспортної складової.

Її методика містить комплексне застосування декількох коефіцієнтів і базових показників розвитку інфраструктури: коефіцієнт Енгеля; коефіцієнт Успенського; рівень розвитку та ступінь використання (за рівнем зайнятості) регіональної транспортної інфраструктури.

Варто зазначити, що коефіцієнти Успенського та Енгеля останнім часом переважно застосовують майже винятково для діагностики стану транспортної інфраструктури територій. Однак за умов наявності показників ВРП, чисельності населення, кількості економічно активного населення, а також основних фондів підприємств, коефіцієнт Успенського може бути представлений так:

$$K \frac{L}{\sqrt[3]{H \cdot S \cdot Q}}, \quad (7)$$

де L — основні фонди соціальної інфраструктури території, млн грн; H — чисельність населення, що проживає на досліджуваній території, млн осіб; S — площа економічно активної території, що належить муніципальному утворенню, тис. км²; Q — валова продукція товарів підприємств, які працюють на досліджуваній території, млн грн.

Складність застосування коефіцієнтів Успенського та Енгеля в актуальній ситуації полягає у суттєвій трансформації використаних у ній показників, зокрема у значному обсязі знищеної соціальної інфраструктури (числівник), відтоку населення з районів бойових дій і прифронтових територій, або навпаки, концентрація переселенців у певних громадах (знаменник). Ба навіть за наявності певних недоліків у використанні коефіцієнтів їх можна застосовувати для оцінювання рівня розвитку соціально-економічної інфраструктури у відносному значенні до кількості мешканців, детермінувати пріоритетні напрями спрямування інвестицій.

Висновки. Виконане дослідження показало, що попри тривалий розвиток поняття інфраструктури та зміну підходів, із плином часу, так і не було знайдено єдиного загальноприйнятого визначення.

Аналіз та узагальнення масиву теоретичних напрацювань як національного, так і міжнародного рівнів дав змогу визначити панівний вплив соціально-економічної інфраструктури на місцевий розвиток, виконати систематизацію ознак та функціонального навантаження інфраструктури громади, надати схематичну послідовність проведення аналізу стану соціально-економічної інфраструктури на регіональному та місцевому рівнях. А аналіз широкого методичного контенту оцінювання розвитку регіональної та місцевої соціально-економічної інфраструктури дав змогу систематизувати їхні основні преференції та вади:

1. Дослідження методики оцінювання *соціально-економічної інфраструктури* практично відсутні або їх кількість дуже незначна. Переважно подібні дослідження концентруються на оцінці регіональної та місцевої *соціальної інфраструктури*.

2. Зазначені наукові праці мають на меті розробку подальших управлінських рішень для розвитку регіональної та місцевої соці-

альної інфраструктури з урахуванням регіональної специфіки та ендегенних чинників. Широко використовуються методи економіко-математичного моделювання для умов стабільного безкризового розвитку економіки країни. Водночас вони не орієнтовані на встановлення екстремумів (визначених критичних залежностей) розвитку соціально-економічних систем чи їхніх підсистем, а також не враховують сучасних умов дестабілізації, кризового розвитку та повоєнного відновлення.

3. Методичні підходи базуються на використанні інструментів інтегральної оцінки рівня розвитку інфраструктури за різними показниками, об'єднаними у певні групи, що характеризують багатоаспектні питання розвитку місцевої інфраструктури. Однак в умовах критичного браку статистичної інформації, суттєвих змін у регіональному розміщенні виробничих потужностей, спричинених релокацією виробництва, а також відтоку кваліфікованого трудового потенціалу, використання пропонувані раніше показників за регіонами може бути асинхронним, що не дасть змогу ефективно узагальнити результати.

4. Більшість дослідників використовували для оцінювання поточного стану розвитку місцевої інфраструктури метод агрегатного індексування. Вважаємо, що в сучасних умовах, з огляду на наведені вище аргументи, доцільним буде використання варіативних методів, середнього відхилення, дисперсії, коефіцієнта варіації, визначення сумарних показників тощо.

Отримані результати підтверджують наведену вище тезу, що в сучасних умовах воєнно-повоєнного розвитку місцевим і регіональним органам влади для діагностики стану соціально-економічного розвитку слід використовувати не лише статистичні, а й усі інші достовірні джерела інформації, а також урахувати варіативні та відносні складові дослідження.

Для подальшого формування комплексу показників оцінки впливу відновлення соціально-економічної інфраструктури на місцевий економічний розвиток у контексті воєнно-повоєнної економіки необхідно дослідити сам процес організації відновлення соціально-економічної інфраструктури некритичного значення в країні. Дослідження має охоплювати етапи від моніторингу чинного законодавства до рівня реалізації цільових програм (проектів), які виконують територіальні громади.

Цільовою спрямованістю прикладного характеру досліджень для територіальних громад має стати методичний інструментарій щодо оціню-

вання впливу відновлення соціально-економічної інфраструктури на місцевий реконструктивний розвиток у воєнно і повоєнних умовах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Руйнування в цифрах: скільки Росія знищила об'єктів та скільки виділила на відбудову. *Liga.net*. 2024.07.31. URL: <https://www.liga.net/ua/infographic-of-the-day/articles/ruinuvannia-v-tsyfrakh-skilky-rosiia-znyshchyla-obiektiv-ta-skilky-vydilyly-na-vidbudovu> (дата звернення: 29.08.2024).
2. Алимов О.М., Микитенко В.В. Стратегічний потенціал — сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку. *Продуктивні сили України. Науково-теоретичний економічний журнал*. 2006. № 1. С. 135—151.
3. Іванюта С.П. Загрози критичній інфраструктурі та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації Стратегії національної безпеки): аналітична записка. Київ: НІСД, 2017. 10 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-03/KI_Ivanyuta-3a331.pdf (дата звернення: 29.08.2024).
4. Микитенко В.В. Алгоритм реконструктивного розвитку критичної інфраструктури у воєнному та післявоєнному періодах. Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях: зб. матеріалів XXI Міжн. наук.-практ. конф. Одеського національного економічного університету (26—27 квіт. 2023 р. Одеса). ОНЕУ, 2023. С. 227—228.
5. Орлатий М.К. Соціальна інфраструктура села. Київ: УАДУ, 2003. 82 с.
6. Микитенко В.В., Драчук Ю.З. Політичні й інформаційні аспекти управління сталим господарюванням у критичній інфраструктурі України. *Національна економіка та інфраструктурні проекти*: матеріали I Всеукр. наук.-практ. семінару (28 верес. 2022 р., м. Дніпро, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ.). Дніпро, 2022. С. 12—15.
7. Саєнко М. Обґрунтування методичних підходів щодо оцінки стану і розвитку соціальної інфраструктури сільських територій. *Торгівля і ринок*. 2013. № 36. С. 266—278.
8. Абрамова І.О. Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів України на предмет кризовості. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 15. № 1. С. 6—15.
9. Бондар С.І. Розвиток соціальної інфраструктури села в ринкових умовах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.02. Харків, 2005. 20 с.
10. Дубішев В.П. Методологічні засади дослідження соціального потенціалу регіону. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2011. Вип. 1. С. 56—62.
11. Гринько О.В. Формування методики оцінки рівня розвитку соціальної інфраструктури сільських територій. *Ефективна економіка*. 2012. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1290> (дата звернення: 29.08.2024).
12. Панько М.В. Проблеми та перспективи розвитку соціальної складової структури економіки Закарпатської області. *Економічний аналіз*. 2014. 18, № 1. С. 177—182.
13. Подік О.А. Розвиток інфраструктури регіону як один із головних важелів розвитку галузі свинарства. *Економіка АПК*. 2009. № 21. С. 53—56.
14. Пепа Т. Особливості функціональної взаємодії в ланцюгу системи соціуму-держави-бізнес-соціальної інфраструктури. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 36 (3). С. 80—88.
15. Микитенко В.В. Повоєнне відновлення та розвиток критичної інфраструктури України. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 1 (44). С. 124—138. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.1\(44\).124-138](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.1(44).124-138)
16. Інфраструктура регіонів України. Пріоритети модернізації. Аналітичне дослідження. Київ: Фонд імені Фрідріха Еберта, 2017. 108 с.
17. Васильєв О.В. Методологія і практика інфраструктурного забезпечення функціонування і розвитку регіонів України: Харків, 2007. 341 с.
18. Borodina O., Burdonos L., Stetsenko V., Kovtun O. Sustainable Development Management Factors in The Regional Economy of Ukraine. *Economics. Ecology. Socium*. 2022. Vol. 6. No. 4. P. 14—26. <https://doi.org/10.31520/2616-7107/2022.6.4-2>
19. Про критичну інфраструктуру: Закон України від 16.11.2021 № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 29.08.2024).
20. Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури: постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 1109. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/490116___742722 (дата звернення: 29.08.2024).
21. Деякі питання об'єктів критичної інформаційної інфраструктури: постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.08.2024).

22. Про об'єкти критичної інфраструктури в банківській системі України: рішення Правління Національного банку України від 20.04.2021 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0151500-20#Text> (дата звернення: 29.08.2024).
23. Грозов Г.Д. Соціально-економічна інфраструктура регіону як об'єкт державного управління. *Наукові праці МАУП*. 2009. Вип. 4 (23). С. 59—65.
24. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ: Либідь, 2000. 416 с.
25. Button Kenneth. Infrastructure Investment, Endogenous Growth and Economic Convergence. *The Annals of Regional Sci.* 1998. P. 145—162.
26. Інноваційна стратегія українських реформ. Київ: Знання України, 2002. 336 с.
27. Луговой А.В., Маслак О.І. Проблеми розвитку соціально-економічної інфраструктури регіону. *Вісник КДУ імені М. Остроградського*. 2010. № 5. С. 181—184.
28. Мінінфраструктури: Робоча група обговорила напрацювання законопроекту про засади відновлення України. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mininfrastruktury-roboccha-hrupa-obhovoryla-napratsiuvannia-zakonoproektu-pro-zasady-vidnovlennia-ukrainy> (дата звернення: 29.08.2024).
29. Заблудська І.В., Галаш Р.А., Ромахова О.О. Оцінка результативності та ефективності функціонування громад як передумова реконфігурації адміністративно-територіального устрою Донецької й Луганської областей після деокупації. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 60—68. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.060>
30. Заблудська І.В., Ахромкін Є.М., Ляшенко П.А., Бурбело С.О. Компаративний аналіз показників спроможності громад Донецької і Луганської областей з урахуванням довоєнних та повоєнних реалій. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 3 (51). С. 61—70. <https://doi.org/10.32620/cher.2023.3.08>
31. Chrzanoska M., Drejerska N. Ocena rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa mazowieckiego z wykorzystaniem metod analizy wielowymiarowej. *Wiadomości Statystyczne*, 2016. 6. P. 59—69.
32. Критерії спроможної громади: досвід України. Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/news/13922> (дата звернення: 29.08.2024).

Надійшла 21.08.2024

REFERENCES

1. Ruinuvannya v tsifrakh: skilki Rosiia znishchyla ob'ektiv ta skilki vidilili na vidbudovu. *Liga.net*. 2024.07.31. URL: <https://www.liga.net/ua/infographic-of-the-day/articles/ruinuvannya-v-tsyfrakh-skilky-rosiia-znyshchyla-obiektiv-ta-skilky-vydilyly-na-vidbudovu> [in Ukrainian].
2. Alimov O.M., Mikitenko V.V. Strategichniy potentsial — sukupni mozhlivosti natsionalnoï ekonomiki po dosiagnen-niu tsilei zbalansovanogo rozvitku. *Produktivni sili Ukraïni. Naukovo-teoretichnii ekonomichnii zhurnal*. 2006. No. 1. P. 135–151 [in Ukrainian].
3. Ivaniuta S.P. Zagrozi kritichnii infrastrukturi ta ïkh vpliv na stan natsionalnoï bezpeki (monitoring realizatsii Strate-gii natsionalnoï bezpeki): analitichna zapiska. Kyiv: NISD, 2017. 10 p. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-03/KI_-_Ivanyuta-3a331.pdf (data zvernennia: 29.08.2024). [in Ukrainian].
4. Mikitenko V.V. Algoritm rekonstruktivnogo rozvitku kritichnoï infrastrukturi u voennomu ta pislivoennomu pe-riodakh. Naukovi problemi gospodariuvannya na makro-, mezo- ta mikroekonomichnomu rivniakh: zb. materialiv KHKHI Mizhn. nauk.-prakt. konf. Odeskogo natsionalnogo ekonomichnogo universitetu (26-27.04.2023). Odesa: ONEU, 2023. P. 227–228 [in Ukrainian].
5. Orlatii M.K. Sotsialna infrastruktura sela. Kyiv: UADU, 2003. 82 p. [in Ukrainian].
6. Mikitenko V.V., Drachuk I.U. Politichni i informatsiini aspekti upravlinnia stalim gospodariuvanniam u kritichnii infrastrukturi Ukraïni. *Natsionalna ekonomika ta infrastrukturiy proekti: materiali I Vseukr. nauk.-prakt. seminaru* (28 veresnia 2022 r, m. Dnipro, Dnipropetrovskii derzhavnyi universitet vnutrishnikh sprav.). Dnipro, 2022. P. 12–15 [in Ukrainian].
7. Saenko M. Obruntuvannya metodichnikh pidkhodiv shchodo otsinki stanu i rozvitku sotsialnoï infrastrukturi sil-skikh teritorii. *Torgivlia i rinok*. 2013. No. 36. P. 266–278 [in Ukrainian].
8. Abramova I.O. Analiz sotsialno-ekonomichnogo rozvitku regioniv Ukraïni na predmet krizovosti. *Ekonomichnii analiz*. 2014. Iss. 15. No. 1. P. 6–15 [in Ukrainian].
9. Bondar S.I. Rozvitok sotsialnoï infrastrukturi sela v rinkovikh umovakh: avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk.: 08.07.02. Kharkiv, 2005. 20 p. [in Ukrainian].
10. Dubishchev V.P. Metodologichni zasadi doslidzhennia sotsialnogo potentsialu regionu. *Ekonomichnii visnik Zapo-rizkoï derzhavnoï inzhenernoï akademii*. 2011. No. 1. P. 56–62 [in Ukrainian].
11. Grinko O.V. Formuvannya metodiki otsinki ravnia rozvitku sotsialnoï infrastrukturi silskikh teritorii. *Efektivna ekonomika*. 2012. No. 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1290> [in Ukrainian].
12. Panko M.V. Problemi ta perspektivi rozvitku sotsialnoï skladovoi strukturi ekonomiki Zakarpatskoï oblasti. *Ekonomichnii analiz*. 2014. Iss. 18. No. 1. P. 177–182 [in Ukrainian].
13. Podik O.A. Rozvitok infrastrukturi regionu yak odin iz golovnikh vazheliv rozvitku galuzi svinarstva. *Ekonomika APK*. 2009. No. 21. P. 53–56 [in Ukrainian].

14. Pepa T. Osoblivosti funkcionalnoi vzaemodii v lantsiugu sistemi sotsiumu-derzhavi-biznes-sotsialnoi infrastrukturi. *Zbirnik naukovikh prats Cherkaskogo derzhavnogo tekhnologichnogo universitetu. Seria: Ekonomichni nauki*. 2014. Vol. 36 (3). P. 80–88 [in Ukrainian].
15. Mikitenko V.V. Povoenne vidnovlennia ta rozvitok kritichnoi infrastrukturi Ukraïni. *Visnik ekonomichnoi nauki Ukraïni*. 2023. No. 1 (44). P. 124–138. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.1\(44\).124-138](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.1(44).124-138) [in Ukrainian].
16. Infrastruktura regioniv Ukraïni. Prioriteti modernizatsii. Analitichne doslidzhennia. Kyiv: Fond imeni Fridrikha Eberta, 2017. 108 p. [in Ukrainian].
17. Vasilev O.V. Metodologii i praktika infrastruktornogo zabezpechennia funktsionuvannia i rozvitku regioniv Ukraïni: monografiia. Kharkiv, 2007. 341 p. [in Ukrainian].
18. Borodina O., Burdonos L., Stetsenko V., Kovtun O. Sustainable Development Management Factors in The Regional Economy of Ukraine. *Economics. Ecology. Socium*. 2022. Vol. 6. No. 4. P. 14–26. <https://doi.org/10.31520/2616-7107/2022.6.4-2>
19. Pro kritichnu infrastrukturu: Zakon Ukraïni vid 16.11.2021 No. 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> [in Ukrainian].
20. Deiaki pitannia obektiv kritichnoi infrastrukturi: postanova Kabinetu Ministriv Ukraïni vid 09.10.2020 No. 1109. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/490116___742722 [in Ukrainian].
21. Deiaki pitannia obektiv kritichnoi informatsiinoi infrastrukturi: postanova Kabinetu Ministriv Ukraïni vid 09.10.2020. No. 943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
22. Pro obekti kritichnoi infrastrukturi v bankivskii sistemi Ukraïni: rishennia Pravlinnia Natsionalnogo banku Ukraïni vid 20.04.2021 No. 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0151500-20#Text> [in Ukrainian].
23. Grozov G.D. Sotsialno-ekonomichna infrastruktura regionu iak obekt derzhavnogo upravlinnia. *Naukovi pratsi MAUP*. 2009. Vol. 4 (23). P. 59–65 [in Ukrainian].
24. Iurkivskii V.M. Regionalna ekonomichna i sotsialna geografiia. Zarubizhni kraïni. Kyiv: Libid, 2000. 416 p. [in Ukrainian].
25. Button Kenneth. Infrastructure Investment, Endogenous Growth and Economic Convergence. *The Annals of Regional Sci.* 1998. P. 145–162.
26. Innovatsiina strategiiia ukraïnskikh reform. Kyiv: Znannia Ukraïni, 2002. 336 p. [in Ukrainian].
27. Lugovoi A.V., Maslak O.I. Problemi rozvitku sotsialno-ekonomichnoi infrastrukturi regionu. *Visnik KDU imeni M. Ostrogradskogo*. 2010. No. 5. P. 181–184 [in Ukrainian].
28. Mininfrastrukturi: Robocha grupa obgovorila napratsiuvannia zakonoproektu pro zasadi vidnovlennia Ukraïni. *Uriadovii portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mininfrastruktury-robocha-hrupa-obhovoryla-napratsiuvannia-zakonoproektu-pro-zasady-vidnovlennia-ukrainy> [in Ukrainian].
29. Zablodska I.V., Galgash R.A., Romakhova O.O. Otsinka rezultativnosti ta efektyvnosti funktsionuvannia gromad iak peredumova rekonfiguratsii administrativno-teritorialnogo ustroiu Donetskoi i Luganskoi oblasti pislia deokupatsii. *Ekonomika ta pravo*. 2024. No. 1. P. 60–68. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.060> [in Ukrainian].
30. Zablodska I.V., Akhromkin Y.M., Liashenko P.A., Burbelo S.O. Komparativnii analiz pokaznikov spromozhnosti gromad Donetskoi i Luganskoi oblasti z urakhuvanniam dovoennikh ta povoenikh realii. *Chasopis ekonomichnikh reform*. 2023. No. 3 (51). P. 61–70. <https://doi.org/10.32620/cher.2023.3.08> [in Ukrainian].
31. Chrzanowska M., Drejerska N. Ocena rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa mazowieckiego z wykorzystaniem metod analizy wielowymiarowej. *Wiadomości Statystyczne*, 2016. 6. P. 59–69 [in Polish].
32. Kriterii spromozhnoi gromadi: dosvid Ukraïni. Detsentralizatsiia. URL: <https://decentralization.ua/news/13922> [in Ukrainian].

Received 21.08.2024

Oksana BORODINA, candidate of Sciences in public administration, corresponding member of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, senior researcher State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7469-9529

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO IMPACT ASSESSMENT SOCIO-ECONOMIC INFRASTRUCTURE FOR LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT

Abstract. The article is devoted to the consideration of theoretical approaches and methodological content of the assessment of the state of socio-economic infrastructure at the regional and local levels. The author analyzes the regulatory framework for the post-war restoration of both critical and non-critical infrastructure. The lack of a new national architecture of planning documents is stated. The authors proposals on the stages of post-crisis development of socio-

economic infrastructure of non-critical importance are presented. Changes in the definition of “infrastructure” are traced, theoretical approaches to its interpretation are systematized, and the absence of clear organizational boundaries of the category of socio-economic infrastructure is stated.

Consideration of theoretical developments made it possible to determine the relationship between the components of the functional load of socio-economic infrastructure, to provide a schematic sequence for analyzing the state of infrastructure of territorial communities.

Numerous methods for assessing infrastructure development have been studied. Each authors methodology was considered in a single algorithm, taking into account the authors assumptions and basic indicators of infrastructure development, which correlated with the relevant state of development of territorial entities. Such a formulation of the issue made it possible to systematize the main advantages and disadvantages of the studied methods. It is determined that in modern conditions, taking into account the above arguments, it would be advisable to use variational methods, mean deviation, variance, coefficient of variation, determination of total indicators, etc. In order to further develop a set of indicators for assessing the impact of socio-economic infrastructure restoration on local economic development in the context of the military-military economy, it is necessary to study the process of organizing the restoration of socio-economic infrastructure of non-critical importance in the country, from monitoring the current legislation to the level of implementation of targeted programs (projects) implemented by territorial communities. The study resulted in recommendations for the development of a set of indicators for assessing the state of local development, which takes into account the critical lack of statistical information and non-standard crisis conditions, as well as for the further development of a comprehensive guide (economic and legal mechanism) for assessing the impact of socio-economic infrastructure on local economic development, which is urgent in the context of the military-war development of the national economy.

Keywords: *evaluation, socio-economic infrastructure, territorial community, local level, reconstructive development.*